

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

ETOLOGIJA PRAŠIČEV

Mag. Marjeta Ženko
univ.dipl.inž.zooteh

PODROČJA

- Osvetlitev
- Prezračevanje
- Skupinska reja z izpustom
- Večja talna površina
- Ponudba voluminozne krme
- Toplotno ugodje pujskov
- Preprečevanje izčrpanosti plemenskih svinj v laktaciji
- Napajanje

Dobro počutje prašičev (I. Štuhec)

- Živali lahko izvajajo za prašiče značilne oblike obnašanja
- Fizijološki procesi v telesu potekajo normalno
- Da prašiči niso v stresu
- Da je delež poškodovanih, bolnih in poginjenih živali minimalen
- Dobri rejški rezultati
- Znaki slabega počutja so anomalije v obnašanju

OSVETLITEV

Prašiči dobro vidijo med 12 in 200 Lux-ov

Dolžina osvetlitve naj se ujema z dolžino dneva

Priporočena 10 urna umetna osvetlitev 50 Lux-ov

Prašiči se vidijo med sabo, najdejo krmo

Spodbuja bukanje plemenskih svinj, brejost

Osvetlitev pomembna za delo ljudi v hlevu

Opazovanje živali - pripustišče, delo veterinarja...

Dovolj oken, čista stekla, dodatna osvetlitev od oktobra do februarja

PREZRAČEVANJE

- Slab termoregulacijski mehanizem prašičev-nimajo žlez znojnic, mladi občutljivi na mraz, odrasli na vročino
- Količina oddane toplote odvisna od TM, proizvodne faze, intenzivnosti prireje in T okolja
- Z višanjem temperature pada ješčnost
- V vročini manjša gostota naselitve
- Poveča se pogostost pitja, polivajo vodo, škropijo
- Zmanjšamo nastilj

PREZRAČEVANJE

- Aktivnost živali se zmanjša
- V hudi vročini lahko živali škropimo z vodo
- S prezračevanjem hleva zmanjšamo vlago v zraku
- Za svinje v prasiatvenem boksu je zg. krit. T 28° C
- Pri višji T manj jejo, slabša mlečnost, reprodukcija
- Pujski opt. 30-36° C – zaprta gnezda

ZDRUŽEVANJE V SKUPINE

- Prašiči so socialne živali, zato je najustreznejša pravilna reja v skupinah
- Individualno se dobro počutijo merjasci in svinje v prasiatvenih boksih
- Problem formiranja skupin pri kontinuiranih prasiatvah
- Med živalmi v skupini max. 20% razlike v teži
- Sinhronizacija odstavitov
- Združevanje po genotipih

VZROKI ZA KANIBALIZEM PRI PRAŠIČIH

- Najpogostejše poškodbe: grizenje repov, ušes, žretje pujskov
- Vzroki: agresija se deduje, prenaseljeni boksi, premalo korit in napajalnikov, onemogočeno ritje, žvečenje in gibanje, svetloba
- Hitre temperaturne spremembe, slab hlevski zrak
- Prehrana: pomanjkanje SV, vsebnost Ca pod 0,5 ali nad 2% v obroku, preveč SB v obroku, preveč fino mletje, mokro krmljenje (premalo žvečenja), neredno krmljenje

ODPRAVLJANJE VPLIVOV

- Izločanje agresivnih živali
- Več talne površine na žival
- Velikost skupin 10 do 12 živali, velike skupine so manj izenačene, max. 20% odstopanja med živalmi
- Dovolj prostora pri koritu, pretok vode pujski min. 0,75 l/min, pitanci 0,8 l/min
- Dovolj svetlobe
- Ustrezne T, vlažnost zraka 60-70 %.
- Ustrezno zdravje, paraziti

UKREPI

- Povečati SV, zmanjšati vsebnost B
- Za kratek čas (2 dni) povečati vsebnost Na, vit E in Se, arome
- Več metjonina in triptofana
- Zamenjava krmne mešanice
- Ustaliti čas krmljenja
- Kontrola mikotoksinov v krmi

UKREPI

- Dodajanje igral-les, slama, seno
- Možnost umika
- Dodatni napajalniki
- Stabilne, izenačene skupine
- Sinhronizacija odstavitov pri plemenskih svinjah
- Svinje vselimo zvečer, ob manjši vidljivosti in damo material za sprostitev

Pomen nastilja

- Živali se s slamo zaposlijo in ne kažejo anomalij obnašanja
- Na slami potešijo potrebo po žvečenju, ritju
- Na nastilju ležijo dalj časa v stranski legi in manj v trebušni
- V hladnem hlevu nastilj deluje toplo
- Poleti nastilj razrijejo in ležejo na gola tla
- V rejah brez nastilja prazno žvečenje

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

VOLUMINOZNA KRMA

- Voluminozna krma živali nasiti in zaposli
- Site živali so bolj mirne, v času laktacije pojedjo več, primerna kondicija
- Izkoristijo samo kakovostno voluminozno krmo
- Izkoristijo samo mlado krmo z veliko listne mase
- Trave kosimo pred latenjem, detelje pred cvetenjem
- Lahko tudi koruzna silaža, siliran koruzni storž, pes. rezanci, otrobi
- Rajši imajo bolj vlažne silaže

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

VOLUMINOZNA KRMA

- Pomembna je kot vir vlaknine in beljakovin
- Pri prašičih slabše prebavljiva kot pri prežvekovalcih
- Poveča se debelo in slepo črevo, slabša prebavljivost energije
- Upoštevamo plemensko kondicijo
- V času berjosti naj svinje pridobijo 20 kg
- Samo močna krma živali ne nasiti, prebavila prazna, volumsko manj razvita, zato v času laktacije pojedjo manj

VOLUMINOZNA KRMA

- Izkoristek B odvisen od razmerja amino k.
- Trava pomemben vir Lizin
- Lucerna in lupina Cistin in Metionin
- Rezanje krme poveča izkoristljivost
- Venenje in sušenje zmanjša izkoristljivost
- Preveč uvelo silažo neradi jedo, prav tako s preveč ocetne k.
- Bogat vir vit. in mineralov –vit A, E,K

KOLIČINA VOLUMINOZNE KRME PL.SVINJE (P. Pribožič)

- Sveže trave, detelje, t.m. mešanice 5-6 kg/dan
- Travne silaže 2,5-3 kg/dan
- Seno, otava 0,8-1 kg/dan
- Krmna pesa, korenje 5 kg/dan
- Siliran koruzni storž 1,5 kg/dan
- Koruzna silaža iz cele rastline 3 kg/dan
- Dopolnimo s koncentratom z min 12% SB
- Dopolnilni vitaminsko mineralni dodatek

KOLIČINE ZA PITANCE

- Obrok mora temeljiti na standardnih krmnih mešanica
- Večje količine genotipom s počasnejšo rastjo
- Priporočena količina 2-3 kg, nad 7-10% vlaknine v obroku zniža prirast
- Poleg trav in detelj krmni bob v 20 do 30%
- Voluminozna krma ugodno vpliva na kakovost mesa

Voluminozna krma

- Volum. krma ugodno vpliva na mikrofloro prebavil
- Manj težav z zaprtjem ker rahlja blato
- V času laktacije ni primerna
- Za pitance manj primerna oz prilagodimo prirastu
- Prilagojene talne površine
- Odstranimo vse prežvečene ostanke
- Pokladamo svežo, čisto krmo, brez blata in plesni
- Lokalne pasme bolje prebavijo volum. krmo kot moderne

